

DOCUMENTA

Por la «Schola Cantorum», dirigida por el Mtro. Rdo. Sr. Nigorra, se cantó «Inviolata» del Mtro. Valdés.

Seguidamente se practicó el ejercicio de Ntra. Sra. del Consuelo, cantándose por la Schola el «Ave Maris Stella» de Mitterere.

Acto seguido, se organizó la solemne procesión que recorrió las principales calles de la población. Abría marcha la bandera de la Congregación Mariana, seguida por buen número de Congregantes; venía después la Juventud de Acción Católica y la Congregación de Hombres del Sagrado Corazón, con sus banderas y estandartes.

Marchaba seguidamente la banda municipal seguida por los ermitaños de Bonany, religiosos filipenses y nutrida representación del clero de la Isla.

A continuación era llevada en andas la sagrada imagen de Ntra. Sra. de Consolación. La veneranda imagen ostentaba la nueva corona y la vara de Alcalde de la villa.

Actuaba de preste el M. Iltre. Sr. D. Juan Quetglas, asistido por los Rdos. Sres. Mora y Rubí, Rector de Felanitx y Ecónomo de Santa Margarita, respectivamente, que actuaban de diáconos, y por el Rdo. Sr. Parera, Rector de Sancellas, que actuaba de presbítero asistente.

Presidía la comitiva religiosa el Excmo. y Rvdmo. Sr. Arzobispo - Obispo, acompañado por los M. Iltres. Caimari, Alcover y Ortega de la Lorena.

La presidencia de autoridades estaba formada por el Alcalde don Gabriel Camps, el Juez municipal don Antonio Bauzá Gayá, y por don Francisco Mas Font y don José Company Garí, Jefe y Secretario local de Falange Española Tradicionalista y de las JONS.

También asistía el Ayuntamiento en corporación presidido por el Teniente de Alcalde

don Guillermo Matas Puig e integrado por los concejales don Guillermo Mas Barceló, don Lorenzo Juan Font, don Pedro Mayol Ginard y don Juan Gayá Nigorra.

Después de las autoridades, marchaban las alumnas del Colegio de HH. de la Caridad, Juventud Femenina de Acción Católica y la Congregación de Hijas de María, cantando durante todo el trayecto los gozos a Ntra. Sra. de Consolación.

Tanto a la entrada como a la salida del templo de la veneranda imagen de la Virgen, la banda municipal interpretó el Himno Nacional, que fué escuchado por todos los presentes brazo en alto.

El paso de la devota comitiva fué presenciado por numeroso público que se había estacionado en las calles de la villa.

Regresada la comitiva al templo, la «Schola Cantorum» interpretó la última estrofa de «Ave Maris Stella» y la Salve Gregoriana.

Seguidamente S. E. Rdma. dió su paternal bendición a los fieles finalizando el acto cantándose el himno a Ntra. Sra., del Mtro. Roselló.

Acto seguido nuestro amado Prelado, acompañado por las autoridades y Clero, se trasladó a la Casa Rectoral para emprender su regreso a la Capital.

Al ponerse en marcha, y durante todo el recorrido, hasta la salida del pueblo, el Excentísimo y Rdmo. Sr. Arzobispo-Obispo fué objeto de continuas muestras de aprecio por parte de los sanjuanenses.

Por la banda de música de la localidad y «xeremies» se interpretaron conciertos musicales, ofreciendo las principales calles de la villa gran animación.

Al anochecer, dieron comienzo los bailes típicos, amenizados por la banda de música, tomando parte gran número de parejas ataviadas con trajes regionales.

Por la noche, llegó la agrupación de los «Vermadors de Binisalem» que prestó gran realce a la fiesta folklórica, siendo su actuación grandemente celebrada.

Los interesantes festejos en honor del patrón del pueblo, S. Juan Bautista, finalizaron con el disparo de un magnífico castillo de fuegos artificiales».

Epilogo de Fiestas

De una reseña que publiqué en el mismo periódico y fechada en S. Juan a 3 de septiembre siguiente, entresaco estos otros datos, exponentes de lo que fué el brillantísimo epílogo de fiestas en nuestra villa.

El día 30 de Agosto tuvo lugar en la recién bendecida iglesia parroquial un solemnísimos funeral en sufragio de los caídos de la localidad en la guerra civil. Actuó de celebrante el Rdo. Sr. Vich, Inspector del Cuerpo eclesiástico castrense, asistido de varios sacerdotes del pueblo, y cantándose bellas partituras polifónicas por un grupo de cantores de Manacor. Terminado el oficio, se rindió ante la monumental Cruz de los Caídos un fervoroso homenaje a los mismos.

El día 31 por la noche empezó un triduo a Ntra. Sra. de Consolación, predicado por el Rdo. P. Juan Coll, C. M.

El domingo día 3 de septiembre, a las 7'30 hubo una concurridísima misa de Comunión general en la que tomaron parte todas las Congregaciones religiosas de la Parroquia. Durante la misma cantó escogidos motetes la escolanía de PP. Franciscanos de la Porciúncula.

A las 10, cantada Tercia, hubo solemnísimos Pontifical que celebró el Protonotario de S. S. Monseñor don Antonio Rosselló y de Alemany. Predicó el Rdo. Sr. D. José Font y Arbós.

En este día vino una peregrinación de más de 400 personas de Villafranca de Bonany, la cual contribuyó a dar una singular animación y máximo realce a la fiesta.

Por la tarde, a las 6, tuvo lugar la procesión del retorno de la imagen de Ntra. Sra. de Consolación a su Oratorio. En ella tomaron parte todas las Congregaciones religiosas y representaciones de los pueblos circunvecinos de Villafranca, Sineu, Montuiri y Petra.

Al llegar a la plazuela del montículo dirigió el último sermón a la muchedumbre el Rdo. P. Rafael Ginard Bauçà, T. O. R., hijo del pueblo, quien en frases llenas de unción y vibrante poesía puso brillante fin a tan esplendorosas fiestas.

* * *

No han pasado todavía cinco años. El recuerdo perdura vivo y perenne en el corazón de todos y perdurará mientras viva el último de los que estuvieron presentes. No obstante hemos querido transmitir esta suscita y breve memoria a las páginas de «Documenta» para que en su día puedan hallar en ella los historiadores siquiera un guión que les facilite su ardua tarea.

178.

SS. VIRGEN DE CONSOLACIÓN

Sermón predicado por el Rdo. D. Ramón Gayá en la fiesta del IV Domingo 19 de Marzo de 1944

Consolatio nostra, María.

(Escriptura posada al peu de la Imatge).

Venerables Ministres de l'altar; Magnífic Ajuntament; Devots de la Mare de Déu de Consolació:

Hem pujat en aquest Oratori, per celebrar la festa tradicional del IV Diumenge de Corema; diumenge anomenat també de la Rosa, perquè els Papes acostumaven beneir la Rosa d'or, amb què obsequiaven els Reis, Prínceps i grans benefactors de l'Església, i la litúrgia d'avui permet celebrar els oficis divinals amb ornaments color de rosa, no obstant la llei general de celebrar-los totes les dominiques de Corema amb ornaments morats. Mes aquesta Dominica IV és per nosaltres santjoaners, una data gloriosa, sagrada i altament simpàtica, puix ens recorda la *trobada* de la Imatge de la Mare de Déu de Consolació dins la soca d'un ullastre, antic de dies, pel pastoret de Solanda, allà devers l'any 1400 de la nostra Era. I si vol l'Església que els Sants de nostra terra i que més lligats estan amb la nostra vida els honorem damunt tots els altres de la mateixa classe, la festa d'avui, en què la Mare de Déu se manifesta en mig de clarianes i càntics d'àngels, per ésser nostra Patrona i la Reina del poble de Sant Joan, ha d'ésser festa major i l'hem de celebrar amb tota magnificència i solemnitat.

Per circumstàncies especials, he de dirigir-vos la meva pobra paraula, però us he de dir que m'és molt agradable fer aquest sermó de la Mare de Déu de Consolació en aquest dia. No us explicaré el sant Evangeli de la multiplicació dels cinc pans i dos peixos, amb què el Bon Jesús associà cinc mil persones sense comptar les dones i infants, i en romangueren dotze canastres de pa; miracle de què n'és record el pa beneit que se reparteix a l'oferta des de molt de temps enrera, puix mos diuen els llibres d'Obrieres més antics, que se comprava mitja quartera de xeixa i se pagava a dotze sous la barcella, per lo pa beneit de la festa del IV Diumenge. Glosaré la *trobada* providencial de la Mare de Déu de Consolació amb les circumstàncies que l'acompanyaren, per fer ressaltar el gran amor que Déu amb aquesta manifestació ens demostrà, l'agraïment del poble a Maria SS. de Consolació, i la devoció dels santjoaners, i l'obligació que tenim, si volem ésser fills lligítims de Sant Joan, i no fills bords, d'estimar-la i honrar-la amb amor de predilecció. Però abans us convid a escometre Maria Santíssima amb una fervorosa Ave-Maria.

Tots sabeu que el jove i animós rei En Jaume el Conqueridor amb un estol de catalans i aragonesos, el Bisbe de Barcelona, els dos Moncades, En Nunyo Sans, En Bernat de Santa Eugènia, Pérez de Pina, etc., vingueren a Mallorca l'any 1229 i la tragueren de les arpes dels benimerins. Mes els catalans, com diu el gran filòsof Torres i Bages, eren una raça forta i sòlidament cristiana. Nascuda dins les valls dels Pirineus, li cantaren es *Vou-vorivou* els monjos amb les seves oracions i els reconquistadors amb els seus clarins de guerra de sons esquerdats, com canta el poeta: «bressada amb cants de monjos al so de roncs clarins». Trasplantat l'esperit cristià a Mallorca, florí per tot arreu; l'organització de la família fou patriarcal, cristiana la del domini de la terra, cristià l'ennobliment de l'home pel treball, cristiana la legislació inspirada en el Dret canònic de l'Església, l'eterna educadora dels pobles. I si miram lo que avui es diu Folklore, hi veurem bategar no solament les creences, pràctiques piadoses, virtuts teològiques i morals, mes també la devoció més sòlida a Déu i

als Sants. Tots som deutors als catalans de la devoció tendríssima a la intercessió de la Verge Maria. Lo rei Conqueridor portava a la popa de la seva nau, la Imatge de la Mare de Déu, que avui, amb el títol de la Mare de Déu de la Salut, se venera a la parroquial església de Sant Miquel de la Ciutat; i en la Bul'la d'Innocenci IV, de 1248, amb què accepta i posa baix de la protecció de la Santa Seu les Esglésies de Mallorca, además de la Catedral dedicada a Maria Santíssima, ja ens diu que eren catorze las parròquies consagrades a la Verge Santíssima: Santa Maria de Marratxí, Santa Maria del Camí, Santa Maria de Rubines (Binisalem), Santa Maria d'Inca, Santa Maria de Sineu, Santa Maria de Manacor, Santa Maria de Bellver (Sant Llorenç), Santa Maria d'Artà, Santa Maria de Felanitx, Santa Maria de Montuiri, Santa Maria d'Andratx, Santa Maria de Calvià, Santa Maria de Valldemossa i Santa Maria de Puigpunyent.

Sant Joan no existia encara, ni era parròquia ni vila, era un grupet de cases i se començava a alçar aquesta església, puix el noble Senyor Ramon de Berga en son testament de l'any 1249 fa una deixa per la fàbrica de l'església de Sant Joan de Sineu. I va venir el segle XIV i una era de prosperitat i riquesa. El comerç, factor del benestar d'un poble, era a Mallorca molt florit. Del port de la Ciutat de Palma, diu D. Josep M.ª Quadrado, sortien 360 naus majors o de gàbia i repartien els productes de nostra terra i les obres manufacturades des de l'estret de Gibraltar fins al mar Negre i des de l'Etiopia fins a las plages de Bèlgica i Holanda, i tot el comerç de la costa d'Àfrica estava en mans dels baleàrics. Aviat vingué la caiguda i la ruïna. Començà amb la pèrdua dels propis reis, morint el bondadós Jaume III en la batalla de Lluchmajor l'any 1349, i se convenceren tots que ja no tenien rei sinó amo, ni eren reinat sinó colònia; la llarga guerra d'Aragó contra Castella, a més dels soldats mallorquins que se menjà, feia sortir cada any de 120.000 a 130.000 lliures; les pestes de 1375 i 1384 deumaren notablement la població; la matança dels jueus en 1391 i saqueig de la Ciutat pels pageos, feren malbé moltes riqueses, i el desbordament de la Riera l'any 1403, que féu 5600 morts amb centenars de cases derrocades, tot

això féu trempoletjar la fortuna de Mallorca, i amb la pèrdua dels mercats d'Àfrica i la ruïna de la parairia va anar creixent de manera alarmant la misèria i pobresa. Els pagesos afegegats de deutes veien cada dia els caps de guaita que de la Ciutat venien per executar-los i encantar les seves propietats. Augmentaven les talles i impostos, i damunt Sant Joan pesava una contribució anual de 1400 lliures, i els Senyors Juny, Puigdorfila, Zaforteza i Rossinyol eixamplaven les seves heretats amb finques dels santjoaners arruïnats.

Pobre poble de St. Joan, que acabava de sortir de la infància! Quanta fretura tindrà d'una mare amorosa i rica, que li don la mà per aquests camins tan aspres i plens d'espines! ¡Que dolç és per un infant tenir una mare que li doni son propi aliment, quan és petit, el seu pa quan és més gran, el seu somriure quan està atribulat, el consell quan s'extravia i el seu amor durant tota la vida! Però no temis, poble de Sant Joan: vendrà la mare bona i compassiva, i amb el títol de la Mare de Consolació estarà sempre al teu costat per consolar-te en les amargures de la teva vida, guiar-te pels camins d'aquest món i emparar-te davall el seu mantell maternal. Així com Maria Santíssima, rebuda l'ambaixada de l'Àngel i constituïda Mare de Déu, s'alça i travessa les muntanyes de Judea, entra dins la casa de Zacarias per santificar a Joan i confortar-lo per complir la seva missió heroica damunt aquest món, així també entra dins el poble de St. Joan per consolar els seus fills i animar-los i ajudar-los a complir la missió que Déu els té confiada damunt la terra. «Entre resplendors d'aubada, càntics i perfums divins, fonc vostra Imatge trobada, Reina dels xerafins. Per esser consolació del poble que vos adora», llegim en els Goigs de la Verge de Consolació.

Quan Maria Santíssima entrà dins la casa d'Elisabet, mare de Joan el Baptista, la saludà aquesta, dient: «Beneïda sou entre totes les dones; ¿i d'on me ve tanta ditxa d'esser visitada per la Mare del mateix Déu?» També el nostre poble, davant la imatge de la Verge de Consolació que el pastoret de Solanda guardava com la joia més preuada, l'aclamà amb tota classe de lloances i benediccions i processionalment la dugué dins aquesta Capella i l'entronisà en el

palau de Sant Joan, votant-la Reina i Senyora de tots els cors; molt prompte el nostre Patró St. Joan deixà Consolació, i l'any 1416 baixà a la nova Església que li aixecàrem, perquè la Mare de Déu de Consolació fos la Senyora única del Casal.

¿Com agrai el poble santjoaner la gran finesa d'amor de la Mare de Déu? Totd'una que Maria Santíssima prengué possessor de la primera parròquia aixecada dins terres de l'Alqueria de Solanda, va anar creixent la seva devoció dins els cors dels fills de Sant Joan i dels habitants de la rodalia, i és cosa indiscutable que l'any 1529 la devoció a la Mare de Déu de Consolació estava molt estesa, i no faltaven historiadors que afirmen que dit Oratori era un dels més notables de la nostra Illa. L'historiador Binimelis diu que per aquell temps Don Joan de Sala féu construir un retaule per l'altar major del dit Santuari. Els senyors de Solanda foren sempre grans protectors de Consolació, i la seva munificència mereix esser recordada. En l'agost de 1569, moria Don Joanot Anglada Sala i deixà una *manda pia*, de deu quarteres de blat i quaranta lliures, cada any, per la fundació d'una Capellania a Consolació; i el beneficiat havia de tenir el càrrec de dir-hi Missa tots els diumenges, festes i divendres de l'any. El marmessor del susdit Anglada Sala, qui fou D. Arnau Sureda, fundà dita Capellania dos anys després. La Senyora Elionor Togores Sala, l'any 1606, donà deu lliures de censal perpètuament pel culte i sosteniment de Consolació.

L'amor dels santjoaners a la Mare de Déu de Consolació la trobam manifestada de mil maneres. Ara és Sor Jacinta Mataró, filla de Don Joan Mataró notari de Ciutat, qui vol que son cos dormi el somni de la mort a la presència de la Verge de Consolació, i per això deixa en testament, que de Son Santus, propietat de son pare, sia transportada i enterrada a l'Oratori marià; més tard és l'amo de Cugulutx, l'honor Jacinto Font, que deixa un ofici solemne perpetu a Nostra Senyora de Consolació. A principi del segle XVIII, la madona de Solanda, viuda de Berenguer Gayà, manifesta sa voluntat, que les gales de las seves noviances amb dos ciris daurats sien duites a la Capella de Consolació; l'honorable Llorenç Nicolau de